

FOAIA DE PARCURS privind dezvoltarea serviciului de asistență integrată a copiilor-victime/ martori ai infracțiunilor / de tip Barnahus / în zona Centru și Sud, Hotărârea de Guvern nr.708/2019

■ INTRODUCERE

La 27 decembrie 2019, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 708 prin care a instituit, în premieră pentru Republica Moldova, serviciul de specializare înaltă Centrul de asistență integrată a copiilor-victime/martori ai infracțiunilor (de tip Barnahus). Prin această Hotărâre de Guvern, a fost aprobat Regulamentul-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Centrelor regionale de asistență integrată a copiilor-victime/martori ai infracțiunilor și Standardele minime de calitate pentru acest tip de serviciu. Astfel, statul și-a propus asigurarea pentru copiii-victime/martori ai infracțiunilor cu caracter sexual și/sau violență în familie, trafic de copii un sistem de justiție prietenoasă, oferindu-le asistență complexă, potrivit vârstei și necesităților specifice, precum: audiere în condiții speciale (conform art. 1101 Codul de Procedură Penală); examinare medico-legală; evaluare psihologică; asistență pentru asigurarea protecției copilului în

situație de risc; asistență psihologică în criză; informarea prealabilă a copilului despre audiere în condiții speciale; examinare medicală; asistență juridică.

Guvernul și-a asumat angajamentul să creeze trei centre regionale: Nord, Centru și Sud. Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS), în limitele mijloacelor financiare prevăzute anual în bugetul de stat, urmează să contracteze, potrivit Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, serviciile de asistență specializată prestate în cadrul Centrului regional de asistență integrată a copiilor-victime/martori ai infracțiunilor. Primul Centru regional a fost instituit de către MMPS în 2022, la Bălți. În calitate de prestator, a fost selectat Centrul Național de Prevenire a Abuzului Față de Copii (CNPAC), organizație membră a Rețelei Europene PROMISE Barnahus, care, începând cu anul 2016, a fost implicată activ în promovarea și dezvoltarea acestui serviciu în Republica Moldova.

■ PREMISE

Această Foaie de parcurs constituie o continuitate logică a constatărilor Studiului Analiza practicii asistenței multidisciplinare a copiilor-victime ale infracțiunilor, în cadrul Centrului de asistență psihosocială „Amicul”, perioada 2014-2020, prin care s-a analizat practica asistenței multidisciplinare a copiilor-victime/martori ai infracțiunilor, în cadrul Centrului de asistență psihosocială

„Amicul”, perioada 2014-2020, timp în care acesta a activat drept un quasi Barnahus, fiind gestionat de CNPAC. Activitățile descrise în această Foaie de parcurs sunt bazate pe experiența CNPAC în dezvoltarea serviciului de asistență multidisciplinară a copiilor-victime în Republica Moldova și deschiderea primului Centru regional de asistență integrată a copiilor-victime/martori ai infracțiunilor în zona Nord.

■ SCOP

Documentul propune un set de acțiuni menite să consolideze cadrul de funcționare a serviciului, precum și evidențierea etapelor-cheie în asigurarea disponibilității și funcționalității serviciului de tip Barnahus în zonele de Centru și Sud a Republicii Moldova. Asigurarea disponibilității Centrelor regionale atât în zona de Sud, cât și în zona de Centru va contribui la onorarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova (Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului ce prevede că toți copiii au dreptul de a fi protejați împotriva tuturor formelor de violență, exploatare și abuz; Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea

violentei împotriva femeilor și a violentei domestice (Convenția de la Istanbul), ce îndeamnă statele să dezvolte servicii specifice pentru copiii-victime sau martori ai violentei domestice; Convenția de la Lanzarote ce recunoaște în mod expres dreptul la protecție a copiilor martori), prin care și-a asumat dezvoltarea unui sistem de protecție a copiilor-victime/martori ai diferitor forme de violență, care să asigure respectarea drepturilor la cel mai înalt nivel posibil. Asigurarea disponibilității Centrelor regionale atât în zona de Sud, cât și în zona de Centru va contribui, de asemenea, la prevenirea discriminării copiilor-victime/martori din regiunile în care nu au fost create astfel de Centre.

■ DESTINAȚIE

Documentul este destinat atât autorităților centrale, cât și celor locale în parcursul lor spre dezvoltarea serviciului de asistență specializată a copiilor-victime/martori ai infracțiunilor pe întreg teritoriul țării, în conformitate cu Standardele minime de calitate, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 708/2019.

De asemenea, Foia de parcurs poate fi utilizată de către organele de drept într-o conștientizare a rolului său de a consolida

capacitățile profesioniștilor din domeniu, în vederea cooperării cu serviciul de tip Barnahus.

În egală măsură, prezenta Foie de parcurs va putea servi ca document de advocacy pentru minister și va atrage investițiile necesare pentru dezvoltarea serviciului pe întreg teritoriul țării.

■ STRUCTURA

Documentul este structurat pe 5 componente-cheie, care includ un set de acțiuni recomandabile a fi întreprinse, într-o anumită perioadă de timp. Acțiunile propuse pentru că pot fi realizabile în paralel, nu sunt cu implementare succesivă. Documentul conține și o serie de recomandări specifice pentru asigurarea funcționalității Centrelor regionale Centru și Sud.

Componenta legală. Se recomandă ajustarea cadrului legal conex care ar permite consolidarea serviciului de tip Barnahus în Republica Moldova. În pofida faptului că, în 2019, au fost aprobat cadrul normativ și Standardele minime de calitate care legitimează procesul de creare a serviciului pe întreg teritoriul țării, există totuși unele lacune legislative care prezintă un obstacol în prestarea corespunzătoare a serviciului pentru copii, într-o manieră care ar exclude orice risc de revictimizare a acestora. Această etapă cuprinde un set de recomandări ce vizează dezvoltarea cadrului conex cu scopul de perfecționare și consolidare a funcționării serviciului de tip Barnahus.

Componenta de sensibilizare și colaborare intersectorială. Se recomandă organizarea acțiunilor de sensibilizare a factorilor de decizie locali și a profesioniștilor care lucrează cu copiii și pentru copii (procurori, ofițeri de poliție, asistenți sociali, lucrători medicali etc.) cu privire la necesitatea creării centrului regional, inclusiv, informarea și instruirea tuturor specialiștilor implicați în asigurarea funcționalității Centrului regional. La această etapă, accent se va pune pe colaborarea și coordonarea eficientă între actorii statali-cheie, în interesul superior al copilului, pentru asigurarea justiției prietenoase copilului,

accesul copiilor la servicii integrate de calitate înaltă, prevenirea întârzierilor nejustificate și asigurarea promovării participării copilului.

Componenta de infrastructură. Se recomandă identificarea unui spațiu adecvat, la nivel local fiind pus la dispoziția fondatorului serviciului regional de specializare înaltă. În urma unui exercițiu de fezabilitate, fondatorul poate stabili parteneriate în vederea realizării lucrărilor de renovare a spațiului, mobilarea și dotarea acestuia, conform Standardelor minime de calitate, aprobate de aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 708/2019.

Componenta financiară. Se recomandă planificarea adecvată a resurselor financiare necesare pentru crearea și dezvoltarea centrului regional care prestează servicii de tip Barnahus. În acest sens, o atenție corespunzătoare urmează a fi acordată identificării resurselor financiare extrabugetare pentru crearea Centrelor regionale din zonele de Sud și Centru, pentru lucrările de renovare și dotare a acestora), miza fiind resursele alocate de către partenerii de dezvoltare. De asemenea, este necesară planificarea resurselor financiare suficiente în bugetul de stat, pentru a contracta, potrivit Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, serviciile de asistență specializată prestate în cadrul celor trei Centre regionale, ținând cont de costul serviciului dat, efectuat în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS), la etapa de planificare a serviciului.

Componenta de consolidare a capacităților profesioniștilor. Se recomandă asigurarea instruirii inițiale și continue a specialiștilor din domeniul social, legal, medical, care vor oferi asistență în Centrele de tip Barnahus.

■ RESURSE NECESARE

La nivel programatic, dezvoltarea serviciului de tip Barnahus, per ansamblu, necesită atât resurse financiare, cât și personal calificat, cu competențe dezvoltate în domeniul asistenței de specializare înaltă a copiilor-victime ale violenței. În condițiile unei economii austere, investițiile guvernamentale în proiectele sociale sunt modeste, în special, investițiile ce vizează asigurarea infrastructurii. Respectiv, pentru

renovarea, amenajarea și dotarea spațiilor, instruirea profesioniștilor, informarea și sensibilizarea publicului țintă sunt necesare investițiile partenerilor de dezvoltare. În același timp, pentru asigurarea funcționalității serviciului, Guvernul trebuie să întreprindă toate măsurile necesare pentru identificarea, planificarea și garantarea resurselor necesare în bugetul de stat.

Activitățile specifice propuse prin Foia de parcurs

Componentele de dezvoltare	Rezultate așteptate	Activități	Perioadă	Responsabili
Componenta legală	Statutul intervievatorului este reglementat, la nivel normativ	Definitivarea, promovarea și adoptarea proiectelor de acte normative care să reglementeze statutul intervievatorului în sistemul de drept național (standarde privind formarea inițială, continuă și certificare)	2022	Parlament Guvern Ministerul Justiției
	Standardele minime de calitate pentru spațiile de audiere a copiilor-victime/ martori ai infracțiunilor, în condiții speciale, sunt aprobate	Promovarea și aprobarea proiectului Hotărârii de Guvern privind standardele minime de calitate pentru spațiile de audiere	2022	Guvern Ministerul Justiției
		Demararea procesului de evaluare a spațiilor de audiere existente, în conformitate cu cerințele adoptate Demararea procesului de evaluare a spațiilor de audiere existente, în conformitate cu cerințele adoptate	2023	
Legea psihologului este adoptată și aplicabilă	Promovarea și adoptarea Legii	2022	Parlament Guvern Ministerul Muncii și Protecției Sociale	

Componentele de dezvoltare	Rezultate așteptate	Activități	Perioadă	Responsabili
Componenta legală	Metodologia de elaborare a rapoartelor de evaluare psihologică este aprobată	Promovarea și aprobarea proiectului elaborat	2022	Guvern Ministerul Muncii și Protecției Sociale
	Toți copiii-victime/martori ai infracțiunilor, până la vârsta de 18 ani, sunt audiați în condiții speciale	Promovarea și adoptarea proiectului de modificare a art. 1101 din Codul de procedură penală, pentru a extinde vârsta copiilor audiați în condiții speciale, de la 14 la 18 ani	2022	Parlament Guvern Ministerul Justiției
	Prevederile Hotărârii Guvernului nr. 708/2019 sunt evaluate prin prisma rezultatelor aplicării în primii doi ani de activitate a Centrului regional Nord	Analiza practicii de aplicare a prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 708/2019	2024	Guvern Ministerul Muncii și Protecției Sociale
	Procedurile operaționale reglementate în manualul operațional sunt ajustate în baza experienței primului an de activitate al Centrului regional Nord	Analiza practicii de aplicare a procedurilor operaționale și identificarea necesităților de modificare, completare și ajustare a procedurilor lacunare Aprobarea manualului operațional în redacție nouă, după caz, completarea și/sau ajustarea unor reglementări specifice	2023 - 2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
	Serviciile de tip Barnahus destinate copiilor-victime/martori ai infracțiunilor sunt acordate doar în cadrul Centrelor regionale	Elaborarea, promovarea și adoptarea proiectului de modificare a legislației procesual-penale privind introducerea obligativității acordării serviciilor specializate (audiere în condiții speciale și examinare medico-legală) copiilor-victime/martori ai infracțiunilor, doar în cadrul Centrelor regionale	2024	Parlament Guvern Ministerul Justiției
Componenta de infrastructură	Autoritățile publice locale din mun. Chișinău și mun. Cahul, împreună cu fondatorul serviciului (MMPS), au identificat spațiu pentru activitatea Centrului regional	Evaluarea spațiilor disponibile, din perspectiva sustenabilității financiare de transformare în Centre regionale de asistență integrată	2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale Autoritatea Publică Locală din mun. Chișinău Autoritatea Publică Locală din mun. Cahul
		Organizarea ședințelor de lucru bilaterale (minister și autorități publice locale), în vederea negocierii identificării și alocării spațiului corespunzător standardelor aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 708/2019		
		Perfectarea documentelor de atribuire/utilizare a spațiului		
	Identificarea partenerilor de dezvoltare și semnarea acordurilor pentru renovarea și dotarea Centrelor	2022 - 2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	

Componentele de dezvoltare	Rezultate așteptate	Activități	Perioadă	Responsabili
Componenta de infrastructură	Spațiul alocat este renovat conform standardelor minime de calitate	Întocmirea planului/proiectului de lucrări de renovare, în corespundere cu standardele de calitate	2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale Investitor
		Efectuarea estimărilor financiare de investiții conform planului de lucrări		
		Identificarea prestatorului de servicii de renovare		
		Recepția finală a lucrărilor de renovare	2023	
	Spațiul renovat este dotat și amenajat într-o ambianță prietenoasă copilului	Elaborarea designului de interior al Centrului	2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale Investitor
		Efectuarea estimărilor resurselor financiare necesare pentru achiziționarea: <ul style="list-style-type: none"> ■ echipamentului de audiere, ■ echipamentului de examinare medico-legală, ■ mobilierului pentru amenajarea încăperilor, ■ electrocasnicelor, ■ tehnicii IT, ■ articolelor de amenajare interior, ■ instrumentarului psihodiagnostic 		
Organizarea și parcurgerea procedurilor de achiziție și procurare a bunurilor necesare amenajării și dotării Centrului		2023		
	Asigurarea participării copiilor la aprecierea spațiilor prietenoase			
Componenta financiară	Ministerul de resort aplică o metodologie comprehensivă de estimare a costului serviciului, per beneficiar	Alocarea fondurilor, conform metodologiei existente de calculare a costurilor, cu luarea în considerare a numărului de beneficiari și indexarea cheltuielilor	2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
	Ministerul de resort are planificate resurse financiare suficiente pentru dezvoltarea serviciilor în zona Centru și Sud	Evaluarea resurselor financiare disponibile în bugetul de stat si/ sau resurse extrabugetare pentru renovarea, dotarea și asigurarea funcționalității centrelor din zona Sud și Centru	2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale Ministerul Finanțelor
	Ministerul are dezvoltată o procedură tip de achiziționare periodică a serviciilor de tip Barnahus	Bugetarea resurselor necesare pentru procurarea serviciului regional în toate trei regiuni ale țării (Nord, Sud, Centru), în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu	2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
	Ministerul are dezvoltată o procedură tip de achiziționare periodică a serviciilor de tip Barnahus	Organizarea și desfășurarea procedurilor transparente de achiziții	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Elaborarea și distribuirea unui ghid specific privind respectarea etapelor în procedura de participare la tender pentru achiziționarea serviciului de asigurare a funcționalității				

Componentele de dezvoltare	Rezultate așteptate	Activități	Perioadă	Responsabili
Componenta de consolidare a capacităților profesioniștilor	Centrul regional are încheiate parteneriate de cooperare întru asigurarea intervenției intersectoriale	Elaborarea, negocierea și semnarea Acordurilor de cooperare cu: <ul style="list-style-type: none"> ■ APL- le din zona de deservire, ■ Instituția publică medico-sanitară, ■ Instituția de medicală locală, ■ Alte instituții, la necesitate 	Imediat după atribuirea contractului de achiziție	Prestatorul de servicii
	Centrul regional dispune de un plan strategic de dezvoltare și un plan de acțiuni	Elaborarea și aprobarea: <ul style="list-style-type: none"> ■ Planului strategic de dezvoltare al centrului, ■ Planului anual de Activitate 		
	Centrul regional are întocmite, pentru fiecare angajat, fișe de post și criterii de evaluare a performanțelor	Elaborarea și aprobarea: <ul style="list-style-type: none"> ■ Fișelor de post, ■ Criterii de evaluare a performanțelor 		
	Personalul angajat al Centrului regional a urmat programul de instruire inițială de 40 de ore	Asigurarea programului de instruire inițială, minim 40 de ore		
	Personalul angajat al Centrului regional a urmat programul de instruire continuă, 20 de ore	Asigurarea unui program de instruire continuă, minim 20 de ore	Primul an de activitatea a Centrului	Prestatorul de servicii
	Personalul angajat al Centrului regional a beneficiat de ședințe de mentorat și supervizare, în primul an de activitate	Oferirea mentoratului și supervizării, în primul an de activitate		
	Centrul aplică indicatori de colectare a datelor relevante, în contextul raportării anuale	Colectarea datelor privind activitatea Centrului, în baza indicatorilor prestabiliți și elaborarea raportului de activitate		

Acest material este elaborat de către CNPAC în cadrul Proiectului „Sprijin pentru asistența integrată a copiilor martori și victime ale infracțiunilor în Republica Moldova după modelul Barnahus”, cu suportul financiar al UNICEF Moldova.